UNIWERSYTET Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie

BEZPIECZEŃSTWO TEORIA I PRAKTYKA SECURITY THEORY AND PRACTICE

e-ISSN 2451-0718
ISSN 1899-6264

2025
Nr 1 (LVIII)

https://doi.org/10.48269/2451-0718-btip-2025-1-010
Data wpłynięcia: 24.04.2025
Data akceptacji: 3.06.2025

Poczucie bezpieczeństwa młodych dorosłych w polskich miastach o liczbie mieszkańców od 250 tys. do 500 tys. – raport z badań

Agnieszka Pazderska

dr, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
https://orcid.org/0000-0002-7412-4474

Wprowadzenie

Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z kluczowych elementów wpływających na jakość życia młodych dorosłych, zwłaszcza w kontekście dynamicznie zmieniających się realiów miejskich. Młodzi dorośli to osoby znajdujące się w szczytowej formie fizycznej i intelektualnej, które kształtują swoją niezależność życiową. To etap, w którym podejmują kluczowe decyzje dotyczące własnej przyszłości, rozpoczynają karierę zawodową, zakładają rodziny i określają swoją rolę w społeczeństwie. W odróżnieniu od nastolatków, są już w pełni dojrzałe pod względem fizycznym i płciowym, często opuszczają rodzinny dom oraz stają się w dużej mierze samodzielne[1]. Jak zauważają badacze, jest to szczególnie trudny okres w życiu człowieka[2].

[1] A. Pazderska, *Aktywność polityczna młodych dorosłych w internecie*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2024, s. 75–76.

[2] Zob.: Z. Pietrasiński, *Rozwój człowieka dorosłego*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1990; H. Bee, *Psychologia rozwoju człowieka*, tłum. A. Wojciechowski, Zysk i S-ka, Poznań 2004; Y. Aktu, T. Ilhan, *Individuals' life structures in the early adulthood period based on Levinson's theory*, „Educational Sciences: Theory & Practice" 2017, t. 17, nr 4, s. 1383–1403, https://doi.org/10.12738/estp.2017.4.0001; A. Malina, *Wczesna dorosłość w cyklu życia człowieka*.

W tym czasie kluczowe staje się poczucie stabilności oraz bezpieczeństwa, które pozwala na realizację planów i aspiracji.

Poczucie bezpieczeństwa w mieście zamieszkania odgrywa znaczącą rolę w jakości życia młodych dorosłych. Czynniki takie jak dostępność usług publicznych, poziom przestępczości, jakość transportu czy warunki mieszkaniowe mają bezpośredni wpływ na ich komfort psychiczny. W miastach, gdzie brakuje bezpiecznych przestrzeni do życia i rozwoju, młodzi mogą odczuwać frustrację i trudności w nawiązywaniu trwałych relacji. Stabilność i poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania są więc nieodzownymi elementami wspierającymi ich poczucie autonomii i możliwości realizacji planów życiowych.

Według Pawła Malendowicza „bezpieczeństwo publiczne jest dziedziną bezpieczeństwa narodowego, w zakresie której znajdują się procesy zamierzające do osiągnięcia zgodności aktywności społecznej dotyczącej bezpieczeństwa obywateli i instytucji państwowych, samorządowych i prywatnych ze stanem pożądanym, określonym w przepisach prawa”[3]. Łukasz Popławski zauważa, że etymologicznie słowo „bezpieczny” wywodzi się od wyrażenia „bez pieczy”. W tym kontekście „piecza” odnosi się nie tyle do opieki, co raczej do troski. Zatem „bezpieczny” oznacza kogoś lub coś wolnego od zmartwień, lęków i obaw, a nie kogoś pozbawionego opieki[4].

Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców jest istotnym wskaźnikiem jakości życia[5]. W Polsce większość osób deklaruje, że czuje się bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania, jednak badania pokazują zróżnicowanie w odczuwaniu bezpieczeństwa w zależności od takich czynników jak płeć, wiek czy lokalizacja. Jak wynika z raportu

Współczesne problemy z realizacją zadań rozwojowych młodych dorosłych, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2014; R. Gould, *The phases of adult Life: a study in developmental psychology*, „The American Journal of Psychiatry” 1972, t. 129, nr 5, https://doi.org/10.1176/ajp.129.5.521; J.J. Arnett, R. Žukauskienė, K. Sugimura, *The new life stage of emerging adulthood at ages 18–29 years: implications for mental health*, „The Lancet Psychiatry” 2014, t. 1, nr 7, s. 569–576, http://dx.doi.org/10.1016/S2215-0366(14)00080-7.

[3] P. Malendowicz, *Polityka bezpieczeństwa Polski w XXI wieku. Przegląd koncepcji programowych partii politycznych i ruchów społecznych w zakresie dziedzin bezpieczeństwa narodowego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2020, s. 19.

[4] Ł. Popławski, *Teoretyczne aspekty bezpieczeństwa*, [w:] *Bezpieczeństwo Polski w XXI wieku. Wymiar wewnętrzny i międzynarodowy*, red. P. Malendowicz, Ł. Popławski, Z. Popławski, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica, Piła 2016, s. 13.

[5] Prowadzone są badania nad poczuciem bezpieczeństwa w społecznościach lokalnych, zob. np.: K. Łabędź, *Poczucie bezpieczeństwa we współczesnym społeczeństwie polskim*, „Facta Simonidis” 2018, t. 11, nr 1, s. 45–63, https://doi.org/10.56583/fs.116; *Poczucie bezpieczeństwa publicznego i ocena pracy policji w percepcji mieszkańców Słupska*, red. M. Stefański, Urząd Miejski w Słupsku, Słupsk 2013; M. Kędzierski, *Poczucie bezpieczeństwa w parkach miejskich. Przykład badań jakościowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Krakowa*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Geographica” 2019, t. 13, s. 178–189; A. Siemaszko *et al.*, *Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Warszawy. Wyniki badania sondażowego*, Analizy Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2018; S. Mordwa, *Przestępczość i poczucie bezpieczeństwa w przestrzeni miasta. Przykład Łodzi*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013.

Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy „Bezpieczeństwo publiczne w województwie kujawsko-pomorskim w 2018 r." w Polsce około 83% osób w wieku 16 lat i starszych deklarowało poczucie bezpieczeństwa w swoim miejscu zamieszkania. Jednak wyniki badania ujawniły istotne różnice w odczuwanym bezpieczeństwie w zależności od płci. Mężczyźni deklarowali zdecydowanie większe poczucie bezpieczeństwa niż kobiety, a 10% kobiet nie czuło się bezpiecznie w swojej okolicy[6]. Badania ankietowe przeprowadzone w 2015 r. przez Emilię Bogacką i Annę Siniecką w Poznaniu wskazują, że 41% mieszkańców czuło się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie, co oznacza średni poziom poczucia bezpieczeństwa wśród respondentów[7]. W Szczecinie, jak wynika z badań Pracowni Badań nad Bezpieczeństwem Wspólnot Samorządowych z 2018 r., 59,2% dorosłych mieszkańców uznało miasto za bezpieczne, a aż 64% badanych wskazało, że ich okolica zamieszkania jest spokojna i bezpieczna[8]. Natomiast badania CBOS z 2020 r. ujawniły, że aż 96% Polaków uważa swoją najbliższą okolicę za bezpieczne miejsce, co świadczy o wysokim poziomie poczucia bezpieczeństwa na poziomie krajowym[9]. Chociaż wyniki różnią się w zależności od lokalizacji i demografii, Polacy deklarują wysokie poczucie bezpieczeństwa. Warto jednak zwrócić uwagę na poszczególne grupy, np. kobiety, które mogą odczuwać większy dyskomfort w swoim otoczeniu, co wskazuje na potrzebę dalszych badań i działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa w społecznościach lokalnych.

Celem badań było zrozumienie poczucia bezpieczeństwa młodych dorosłych (w wieku od 18 do 34 lat) mieszkających w polskich miastach o liczbie mieszkańców od 250 tys. do 500 tys. Analiza miała na celu określenie, jakie czynniki wpływają na subiektywne odczucia związane z bezpieczeństwem w przestrzeni miejskiej. Wybór miast tej wielkości był podyktowany tym, że stanowią one specyficzną kategorię – nie są to metropolie o charakterze wielkomiejskim (jak Warszawa czy Kraków), ale też nie są to małe ośrodki, w których występują ograniczone możliwości edukacyjne, zawodowe czy kulturalne. Miasta średniej wielkości oferują zarówno dostęp do różnorodnych zasobów, jak i relatywnie bardziej stabilne i lokalne społeczności. Ponadto

---

[6] *Bezpieczeństwo publiczne w województwie kujawsko-pomorskim w 2018 r.,* Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, 4.04.2019, https://bydgoszcz.stat.gov.pl/dla-mediow/informacje-prasowe/bezpieczenstwo-publiczne-w-wojewodztwie-kujawsko-pomorskim-w-2018-r-,268,1.html [dostęp: 15.11.2024].

[7] E. Bogacka, A. Siniecka, *Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców miasta. Przykład Poznania*, „Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna" 2016, nr 33, s. 60, https://doi.org/10.14746/rrpr.2016.33.04.

[8] *Badanie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Miasto Szczecin w 2018 r.*, Pracownia Badań nad Bezpieczeństwem Wspólnot Samorządowych w Instytucie Politologii i Europeistyki Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2018, https://bip.um.szczecin.pl/files/392EF26DCA31442DADA99B42DD47A06D/Badanie_poczucia_bezpieczenstwa.pdf [dostęp: 15.11.2024].

[9] *Poczucie bezpieczeństwa w najbliższej okolicy i w kraju*, „Komunikat z Badań CBOS" 2020, nr 96, s. 2.

w miastach tej wielkości młodzi dorośli często stanowią dużą część populacji, ponieważ miasta te przyciągają studentów, młodych specjalistów i osoby wchodzące na rynek pracy. Ich poczucie bezpieczeństwa ma kluczowe znaczenie dla stabilności społecznej i gospodarczej tych ośrodków.

Gromadzenie i analiza materiału empirycznego zostały podporządkowane poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie: jakie czynniki mają największy wpływ na poczucie bezpieczeństwa młodych dorosłych mieszkających w miastach o liczbie mieszkańców od 250 tys. do 500 tys.? Hipotezą badawczą było założenie, że poczucie bezpieczeństwa wśród młodych dorosłych różni się istotnie w zależności od płci, wieku, poglądów politycznych, statusu ekonomicznego oraz miasta zamieszkania, przy czym kobiety, osoby młodsze, osoby o niższym statusie ekonomicznym oraz zamieszkujące miasta o wyższym poziomie przestępczości będą częściej odczuwać niższy poziom bezpieczeństwa.

Metodyka badań

Problematyka dotycząca poczucia bezpieczeństwa wśród młodych dorosłych to część projektu badawczego realizowanego w ramach badań, których efektem było wydanie w 2024 r. książki *Bezpieczeństwo i poczucie bezpieczeństwa społeczności lokalnych: Białystok, Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Lublin, Szczecin. Raport z badań*, której redaktorami są Paweł Malendowicz i Agnieszka Pazderska[10].

Badanie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem metody sondażu diagnostycznego i oparte na technice ankiety. Dane wykorzystane do niniejszego artykułu zostały zebrane od 22 marca do 2 lipca 2023 r. Łącznie wśród młodych dorosłych uzyskano 1889 ankiet, w tym 452 z Bydgoszczy, 250 z Białegostoku, 328 z Katowic, 265 z Lublina, 273 ze Szczecina i 321 z Gdańska. Proces zbierania danych był realizowany zarówno przez autorów projektu, jak i członków Koła Naukowego Studentów Bezpieczeństwa Narodowego oraz organizacji studenckiej Milion Ludzi Wyobraźni, działających na Wydziale Nauk o Polityce i Administracji Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Gromadzenie materiału empirycznego odbyło się w większości za pośrednictwem internetu. Ankieta była udostępniana na 96 grupach lokalnych na platformach społecznościowych.

Kwestionariusz wykorzystany w niniejszym artykule składał się z dwóch części. Pierwsza dotyczyła lokalnych czynników wpływających na poczucie bezpieczeństwa, a druga zawierała pytania dotyczące poglądów politycznych i sytuacji ekonomicznej. Na końcu znajdowała się metryczka uwzględniająca cechy społeczno-demograficzne, takie jak płeć, wiek i poziom wykształcenia. Przed właściwym

[10] *Bezpieczeństwo i poczucie bezpieczeństwa społeczności lokalnych: Białystok, Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Lublin, Szczecin. Raport z badań*, red. P. Malendowicz, A. Pazderska, Wąbrzeskie Zakłady Graficzne, Bydgoszcz–Wąbrzeźno 2024.

badaniem przeprowadzono pilotaż na 36 osobach, co pozwoliło wprowadzić w kwestionariuszu drobne zmiany ułatwiające udzielanie odpowiedzi.

Wyniki badań empirycznych

Tak jak już zostało wspomniane, w badaniu uczestniczyło łącznie 1889 respondentów, z czego 1482 osoby były w wieku 18–24 lata, a 407 w wieku 25–34 lata. Większość stanowiły kobiety (1128, mężczyzn było 761). Rozkład uczestników według miast: w Bydgoszczy udział wzięło 366 osób z młodszej grupy wiekowej (18–24 lata) oraz 86 z grupy starszej (25–34 lata), w Białymstoku odpowiednio 187 i 63, w Katowicach 230 i 98, w Lublinie 225 i 40, w Szczecinie 211 i 62, a w Gdańsku 263 i 58.

Wykres 1. Ocena poczucia bezpieczeństwa w mieście

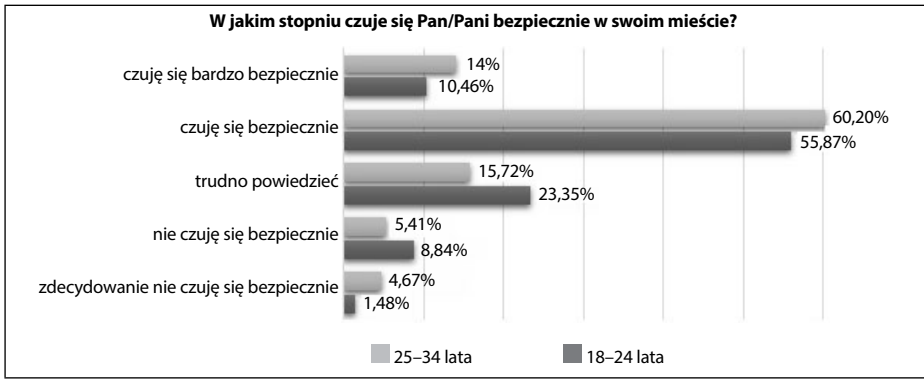

Źródło: opracowanie własne.

Na początku respondenci zostali zapytani o to, w jakim stopniu czują się bezpieczni w swoim mieście (wykres 1). W młodszej grupie (18–24 lata) jedynie 1,48% respondentów zadeklarowało, że zdecydowanie nie czuje się bezpiecznie w swoim mieście, co sugeruje, że skrajne poczucie zagrożenia nie było powszechne w tej grupie. Warto jednak zwrócić uwagę, że łącznie 10,32% badanych z tej grupy (czyli suma odpowiedzi „zdecydowanie nie czuję się bezpiecznie" oraz „nie czuję się bezpiecznie") odczuwało brak bezpieczeństwa. W grupie wiekowej 25–34 lata łącznie 10,08% badanych odczuwało brak bezpieczeństwa, co wskazuje na zbliżony poziom niepokoju w obu grupach. Z drugiej strony, w starszej grupie wiekowej (25–34 lata), więcej osób (4,67%) deklarowało skrajne poczucie zagrożenia („zdecydowanie nie czuję się bezpiecznie"), co stanowi wyraźną różnicę względem młodszych respondentów (1,48%). Jednakże największa różnica między grupami wiekowymi widoczna była w odpowiedziach dotyczących pozytywnego poczucia bezpieczeństwa. W grupie 18–24 lata 55,87% badanych czuło się bezpiecznie, a 10,46% czuło

się bardzo bezpiecznie, co daje łącznie 66,33% osób mających poczucie bezpieczeństwa. W grupie starszej, w wieku 25–34 lata, ten odsetek jest wyższy – 60,20% badanych czuło się bezpiecznie, a 14% bardzo bezpiecznie, co daje w sumie 74,20% osób. Różnica ta może wskazywać, że osoby starsze (25–34 lata) mają większą stabilność życiową, lepszą orientację w swoim środowisku, a także mogą czuć się bardziej pewnie dzięki większym zasobom (np. finansowym), co przekłada się na poczucie bezpieczeństwa. Młodsze osoby (18–24 lata) mogą być w okresie przejściowym w swoim życiu – często dopiero wchodzą w dorosłość, zmieniają miejsce zamieszkania (np. wyjeżdżają z mniejszych miejscowości do większych miast na studia lub do pracy), co może generować większe poczucie niepewności.

Różnice zostały również dostrzeżone w podziale ankietowanych ze względu na płeć. Największa różnica dotyczy odpowiedzi „czuję się bardzo bezpiecznie" – aż 17,35% mężczyzn deklarowało takie poczucie, podczas gdy wśród kobiet było to tylko 7,09%. Natomiast w odpowiedzi „trudno powiedzieć" różnica wynosi 11,04 punktów procentowych, ponieważ wybrało ją 26,15% kobiet i 15,11% mężczyzn – co sugeruje, że kobiety częściej odczuwały niepewność co do oceny swojego bezpieczeństwa. Większość respondentów w obu grupach zaznaczyła odpowiedź „czuje się bezpiecznie", jednak mężczyźni wskazywali ją nieco częściej (59,26%) niż kobiety (55,14%).

W przypadku podziału ankietowanych ze względu na deklarowane poglądy polityczne największą różnicę dostrzeżono w odpowiedzi „czuję się bardzo bezpiecznie". Poczucie to najczęściej wyrażały osoby o poglądach prawicowych (19,62%), podczas gdy w grupach o poglądach centrowych i lewicowych wskaźniki te wynosiły odpowiednio 11,74% i 11,99%. Kolejna znacząca różnica występuje w odpowiedzi „nie czuję się bezpiecznie". Tutaj osoby o poglądach lewicowych częściej wyrażały takie odczucie (11,75%) niż osoby o poglądach prawicowych (1,90%) oraz centrowych (6,81%). Grupa osób, które zaznaczyły odpowiedź „trudno powiedzieć", była największa wśród tych, którzy nie wiedzą, jakie mają poglądy polityczne, ponieważ nie interesują się polityką (27,04%).

Również w podziale ankietowanych ze względu na status ekonomiczny zaobserwowano wyraźne różnice między grupami. Największą różnicę zauważono w odpowiedzi „czuję się bardzo bezpiecznie" – wybrało ją aż 23,24% spośród osób żyjących „bardzo dobrze", przy braku tej odpowiedzi u osób deklarujących, że „żyją bardzo skromnie". To sugeruje, że wyższy poziom ekonomiczny może sprzyjać poczuciu bezpieczeństwa. W odpowiedzi „nie czuję się bezpiecznie" największy odsetek stanowiły osoby „żyjące bardzo skromnie" (21,05%) oraz odmawiające odpowiedzi (20%). Dla porównania, tylko 1,08% osób żyjących „bardzo dobrze" wybrało tę odpowiedź. Wskazuje to na wyraźną zależność między niższym poziomem ekonomicznym a poczuciem braku bezpieczeństwa.

Różnicując badaną grupę ze względu na miasto zamieszkania, dostrzeżono, że najwięcej osób czujących się „zdecydowanie bezpiecznie" odnotowano w Białymstoku (16,40%) oraz Gdańsku (13,71%), podczas gdy w Katowicach ten odsetek był najniższy (5,18%). Z kolei największy procent osób, które deklarowały, że nie czuły się bezpiecznie, występował w Katowicach (13,41%) i Białymstoku (12,80%), a najmniej takich odpowiedzi zanotowano w Szczecinie (4,76%) oraz Bydgoszczy (5,31%). W kwestii osób niezdecydowanych (odpowiedź: „trudno powiedzieć") najwyższe odsetki odnotowano w Katowicach (25,00%) i Bydgoszczy (24,34). Jednocześnie najwięcej osób czujących się „bezpiecznie" mieszkało w Szczecinie (64,47%) i Lublinie (61,13%), co odróżnia te miasta od pozostałych.

Wykres 2. Postrzegane zagrożenia w mieście według grup wiekowych (18–24 lata oraz 25–34 lata)

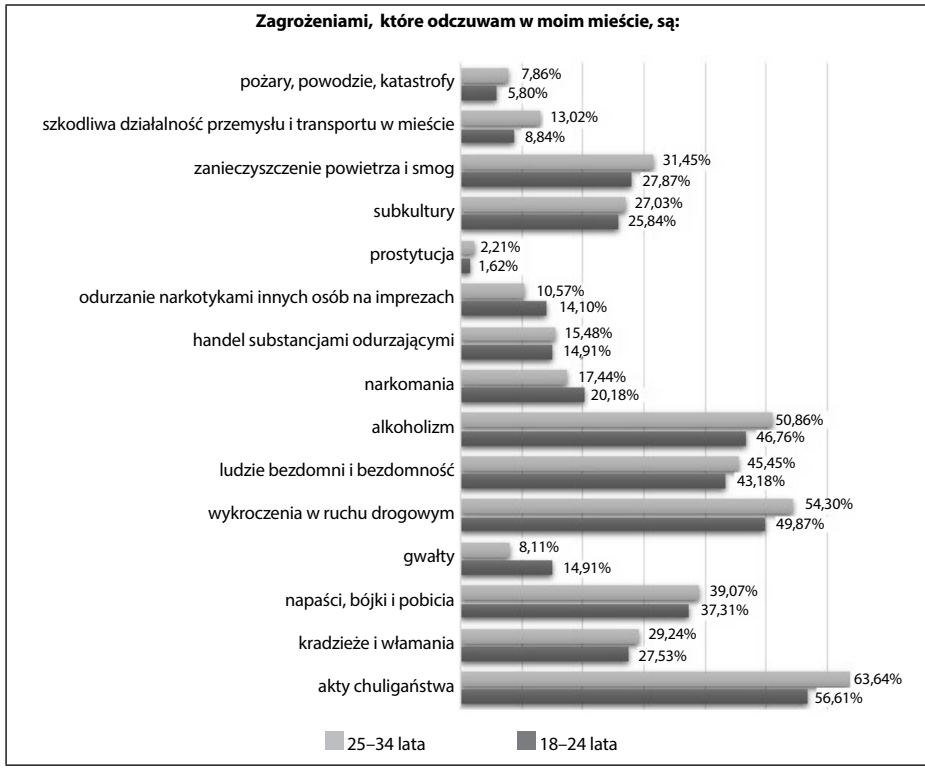

Źródło: opracowanie własne.

W kolejnym pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie zagrożeń, które są przez nich odczuwane w mieście (wykres 2). Największa liczba respondentów w obu grupach wiekowych jako jedno z głównych zagrożeń wskazała akty chuligaństwa. W grupie 18–24 lata ten problem zauważyło 56,61% badanych, natomiast

w grupie 25–34 lata było to 63,64%. Starsi respondenci częściej dostrzegają ten problem, co może wynikać z większej liczby doświadczeń związanych z takimi sytuacjami. Kradzieże i włamania zostały wskazane przez 27,53% osób w grupie 18–24 lata oraz 29,24% w grupie 25–34 lata. Różnice są niewielkie, ale można zauważyć, że starsza grupa jest bardziej świadoma tego rodzaju zagrożenia, być może z powodu większej odpowiedzialności za mienie (np. posiadanie mieszkań, samochodów). W obu grupach zagrożenie związane z napaściami, bójkami i pobiciami jest dostrzegane na podobnym poziomie (37,31% osób w grupie 18–24 lata, 39,07% w grupie 25–34 lata). Zagrożenie związane z gwałtami częściej dostrzegane było przez osoby w wieku 18–24 lat (14,91%) niż przez grupę 25–34 lata (8,11%). Młodsze osoby mogą czuć się bardziej zagrożone przemocą seksualną, szczególnie w kontekście imprez towarzyskich czy sytuacji społecznych, w których przebywają. Mniejszy odsetek starszych respondentów może wynikać z faktu, że osoby te rzadziej uczestniczą w wydarzeniach, gdzie tego typu przestępstwa są bardziej powszechne. Wykroczenia drogowe są powszechnie postrzegane jako zagrożenie przez obie grupy, jednak starsi respondenci częściej uznają je za problem. W grupie 18–24 lata 49,87% osób wskazało na to zagrożenie, podczas gdy w grupie 25–34 lata odsetek ten wynosił 54,30%. Starsze osoby, które mogą częściej korzystać z samochodów, są bardziej wrażliwe na łamanie przepisów drogowych, szczególnie w kontekście bezpieczeństwa rodziny i dzieci. Zagrożenie ze strony osób bezdomnych było dostrzegane na podobnym poziomie przez obie grupy (43,18% osób w wieku 18–24 lat i 45,45% w grupie 25–34 lata), co może świadczyć o szerokim społecznym zaniepokojeniu tą kwestią. Alkoholizm był kolejnym zagrożeniem, które było dostrzegane przez obie grupy wiekowe, ale nieco częściej przez osoby w wieku 25–34 lat (50,86%) niż w grupie 18–24 lata (46,76%). Problem narkomanii częściej dostrzegały osoby w wieku 18–24 lat (20,18%) niż starsi respondenci (17,44%). Młodsze osoby mogą mieć częstszy kontakt z narkotykami w swoim środowisku, np. na imprezach czy wśród rówieśników. Starsze osoby, choć również widzą ten problem, mogą być mniej narażone na jego bezpośrednie konsekwencje. Handel substancjami odurzającymi został wskazany jako zagrożenie przez 14,91% młodszych respondentów i 15,48% osób starszych. Natomiast problem odurzania innych osób na imprezach był częściej wskazywany w grupie młodszej (14,10%) w porównaniu do starszych respondentów (10,57%). Młodsza grupa może być bardziej narażona na takie zjawiska z racji częstszego uczestnictwa w imprezach, gdzie istnieje ryzyko związane z narkotykami. Prostytucja nie jest postrzegana jako istotne zagrożenie przez żadną z grup. Wskazało ją zaledwie 1,62% osób młodszych oraz 2,21% osób starszych. Może to sugerować, że problem ten nie jest szeroko dostrzegany lub jest marginalny w badanych miastach. Subkultury zostały wskazane jako zagrożenie przez 25,84% młodszych respondentów i 27,03% osób starszych. Choć różnice są niewielkie, starsi respondenci mogą postrzegać subkultury jako bardziej niebezpieczne zjawisko, które wpływa na życie publiczne, szczególnie jeśli wiąże się z agresywnymi

czy destrukcyjnymi zachowaniami. Zanieczyszczenie powietrza i smog to poważne zagrożenie, częściej dostrzegane przez starszych respondentów (31,45%) niż młodszych (27,87%). Podobnie, szkodliwa działalność przemysłu i transportu w mieście była częściej wskazywana przez osoby starsze (13,02%) niż młodsze (8,84%). Katastrofy naturalne, takie jak pożary czy powodzie, były najmniej istotnym zagrożeniem dla obu grup, choć starsi respondenci je dostrzegali częściej (7,86%) niż młodsi (5,8%).

Różnice dostrzeżono również w podziale ankietowanych ze względu na płeć. Największa różnica występowała przy zagrożeniu związanym z gwałtem, gdzie aż 19,33% kobiet obawiało się tego zjawiska, podczas gdy wśród mężczyzn ten odsetek wynosił tylko 4,73%. Jest to różnica aż o 14,6 punktów procentowych, co sugeruje, że kobiety znacznie częściej odczuwały ten rodzaj zagrożenia. Znaczące różnice zauważono również przy „handlu substancjami odurzającymi", którego bardziej obawiali się mężczyźni (19,05%) niż kobiety (12,32%), a także przy „subkulturach" (29,96% mężczyzn w porównaniu do 23,49% kobiet). W tematach „alkoholizmu" oraz „ludzi bezdomnych i bezdomności" kobiety częściej wskazywały te zjawiska jako zagrożenie: odpowiednio 49,91% wobec 44,28% mężczyzn dla alkoholizmu oraz 45,74% wobec 40,60% mężczyzn dla bezdomności. W pozostałych kwestiach różnice są mniejsze, co sugeruje, że obie płcie do pewnego stopnia postrzegają je jako wspólne zagrożenia w przestrzeni miejskiej.

W analizie odpowiedzi według poglądów politycznych respondentów wyłaniają się także istotne różnice. Największa różnica dotyczy „gwałtów", które były postrzegane jako zagrożenie przez 23,02% osób deklarujących poglądy lewicowe w porównaniu do 12,66% osób o poglądach prawicowych i 9,15% osób o poglądach centrowych. Różnice te wskazują, że osoby o poglądach lewicowych znacznie częściej obawiają się tego typu przestępstw. Drugą znaczącą różnicą było postrzeganie „napaści, bójek i pobić" – 47,47% osób o poglądach prawicowych wskazywało je jako zagrożenie, w porównaniu do 39,20% osób o poglądach centrowych i tylko 31,89% osób o poglądach lewicowych. Sugeruje to, że osoby o poglądach prawicowych bardziej obawiają się przemocy fizycznej w przestrzeni publicznej. W temacie „bezdomności" i obecności „ludzi bezdomnych", 47,72% osób o poglądach lewicowych postrzegało to jako zagrożenie, podczas gdy tylko 33,54% osób o poglądach prawicowych miało podobne odczucia. Inne zauważalne różnice dotyczyły „alkoholizmu", który częściej był wskazywany jako zagrożenie przez osoby o poglądach prawicowych (55,70%) niż przez osoby o poglądach centrowych (40,61%), oraz „prostytucji" – tutaj najczęściej jako zagrożenie postrzegały ją osoby o poglądach prawicowych (6,33%), podczas gdy osoby deklarujące się jako centrowe i lewicowe rzadko wskazywały to jako istotny problem (odpowiednio 0,94% i 0,48%).

W analizie postrzegania zagrożeń w mieście według poziomu ekonomicznego ankietowanych zauważono kilka wyraźnych różnic. Największą różnicę zaobserwowano w percepcji „aktów chuligaństwa", które jako zagrożenie odczuwało 78,95%

osób żyjących bardzo skromnie, w porównaniu do tylko 31,43% wśród osób odmawiających odpowiedzi na pytanie o status materialny. W kategorii „gwałty" istotna różnica występowała między osobami żyjącymi skromnie (27,69%) a osobami żyjącymi bardzo dobrze (9,19%). Osoby żyjące bardzo skromnie często wskazywały również bezdomność jako zagrożenie – aż 73,68% osób z tej grupy odczuwało ten problem, w porównaniu do 43,61% wśród osób żyjących dobrze oraz 32,43% wśród żyjących bardzo dobrze. Inne różnice dotyczą „narkomanii", którą częściej jako zagrożenie postrzegały osoby żyjące skromnie (31,54%) niż te żyjące bardzo dobrze (13,51%), oraz „subkultur", które bardziej niepokoiły osoby o niższym statusie ekonomicznym (47,37% żyjących bardzo skromnie i 29,23% żyjących skromnie) niż żyjących dobrze lub bardzo dobrze. Różnice te mogą wskazywać, że osoby o niższym statusie ekonomicznym odczuwają silniej zagrożenia związane z przemocą, narkotykami i marginalizacją społeczną.

Również analiza odczuwanych zagrożeń w poszczególnych miastach wykazuje znaczące różnice. Największe zagrożenie aktami chuligaństwa zgłaszali mieszkańcy Katowic (64,94%) i Bydgoszczy (63,50%), w porównaniu do mieszkańców z Białegostoku (52,00%) i Lublina (51,32%). W zakresie kradzieży i włamań najwyższe poczucie zagrożenia występowało wśród ankietowanych zamieszkujących Lublin (38,11%), w przeciwieństwie do badanych ze Szczecina (20,51%). Problem wykroczeń w ruchu drogowym najbardziej odczuwali mieszkańcy Szczecina (61,54%), natomiast najmniej – mieszkańcy Katowic (35,67%). Bezdomność była wyraźniej postrzegana jako zagrożenie w Gdańsku (50,16%) i Szczecinie (49,08%) niż w Białymstoku (32,00%). W zakresie alkoholizmu różnice były mniejsze, lecz najwyższe poczucie zagrożenia notują respondenci ze Szczecina (53,85%) i Białegostoku (52,40%). Narkomania stanowiła istotny problem według respondentów z Bydgoszczy (23,89%), podczas gdy w Białymstoku zagrożenie to odczuwało tylko 13,20% respondentów. W Lublinie odnotowano najniższy odsetek obaw związanych z handlem narkotykami (7,92%), a w Bydgoszczy – najwyższy (21,68%). Zanieczyszczenie powietrza i smog były najbardziej dotkliwe w Katowicach (43,29%), natomiast najmniej w Białymstoku (17,20%). Z kolei mieszkańcy Katowic najmniej obawiali się pożarów i katastrof (2,74%), w przeciwieństwie do mieszkańców Bydgoszczy (10,40%) i Białegostoku (10,00%).

Wnioski

Wnioski z przeprowadzonych badań wskazują na złożoną strukturę poczucia bezpieczeństwa respondentów, która jest uzależniona od wieku, płci, poglądów politycznych, poziomu życia ekonomicznego oraz miejsca zamieszkania. W młodszej grupie wiekowej (18–24 lata) poczucie bezpieczeństwa było nieco niższe niż w grupie starszej (25–34 lata), co może wynikać z mniejszej stabilności życiowej

oraz etapu przejściowego, jakim jest wchodzenie w dorosłość. Wyższe poczucie bezpieczeństwa starszych respondentów można wiązać z większą stabilizacją finansową i życiową. Pod względem płci zauważono, że mężczyźni częściej deklarowali wysokie poczucie bezpieczeństwa oraz rzadziej wybierali odpowiedź „trudno powiedzieć". Kobiety natomiast, częściej wyrażające niepewność, mogą odczuwać większe obawy dotyczące bezpieczeństwa, zgodne z obserwowanymi trendami opisywanymi w literaturze. Również poglądy polityczne wpływały na odczuwane bezpieczeństwo. Osoby o poglądach prawicowych częściej wyrażały zdecydowane poczucie bezpieczeństwa, natomiast osoby o poglądach lewicowych częściej deklarowały jego brak. Może to wynikać z odmiennych percepcji zagrożeń i priorytetów politycznych, co zasługuje na dalsze badania. Również status ekonomiczny stanowił wyraźną determinantę poczucia bezpieczeństwa. Osoby o wyższym poziomie życia znacznie częściej czuły się bezpiecznie, co wskazuje na rolę stabilności finansowej jako czynnika łagodzącego poczucie zagrożenia. Z kolei osoby żyjące skromnie częściej odczuwały brak bezpieczeństwa, co może być związane z mniejszymi możliwościami w zakresie zabezpieczenia swoich potrzeb. Analiza różnic między miastami sugeruje, że poczucie bezpieczeństwa może być również związane z miejscem zamieszkania. W niektórych miastach, takich jak Szczecin i Lublin, wyższy odsetek osób deklarował poczucie bezpieczeństwa, natomiast w miastach takich jak Katowice poczucie to było niższe, co może wynikać z lokalnych czynników, takich jak poziom przestępczości, infrastruktura czy obecność terenów rekreacyjnych.

Wyniki badania dotyczące percepcji zagrożeń w mieście ukazują wyraźne różnice między poszczególnymi grupami respondentów. Przede wszystkim, chuligaństwo, kradzieże oraz wykroczenia drogowe były powszechnie postrzegane jako zagrożenia, szczególnie przez starszych respondentów. Różnice związane z płcią wskazują, że kobiety częściej obawiały się zagrożeń związanych z przemocą, zwłaszcza gwałtów, co może być efektem ich szczególnej wrażliwości na te formy przemocy. Mężczyźni z kolei bardziej odczuwali zagrożenia związane z subkulturami i handlem narkotykami. Pod względem poglądów politycznych, osoby o poglądach lewicowych częściej dostrzegały zagrożenia związane z przemocą seksualną oraz problem bezdomności, natomiast osoby o poglądach prawicowych bardziej obawiały się przemocy fizycznej i alkoholizmu. Znaczący wpływ na postrzeganie zagrożeń ma poziom życia respondentów – osoby o niższym statusie ekonomicznym silniej odczuwały zagrożenia związane z chuligaństwem, przemocą oraz marginalizacją społeczną, w tym bezdomnością i narkomanią. Z kolei osoby lepiej sytuowane rzadziej wskazywały te zjawiska jako istotne zagrożenia. Podział ze względu na miasto zamieszkania ukazuje lokalne różnice w odczuwaniu zagrożeń. Mieszkańcy Katowic oraz Bydgoszczy dostrzegali wyraźnie większe zagrożenia związane z chuligaństwem, natomiast mieszkańcy Szczecina szczególnie obawiali się wykroczeń drogowych. Zanieczyszczenie powietrza i smog były bardziej odczuwalne w miastach

przemysłowych, takich jak Katowice. Podsumowując, badanie pokazuje, że poczucie bezpieczeństwa jest kształtowane przez wiele czynników demograficznych i społecznych. Uzyskane wyniki mogą posłużyć do opracowania bardziej spersonalizowanych strategii i programów wspierających bezpieczeństwo oraz poprawę jakości życia w różnych grupach społecznych.

Bibliografia

Aktu Y., Ilhan T., *Individuals' life structures in the early adulthood period based on Levinson's theory*, „Educational Sciences: Theory & Practice" 2017, t. 17, nr 4, s. 1383–1403, https://dx.doi.org/10.12738/estp.2017.4.0001.

Arnett J.J., Žukauskienė R., Sugimura K., *The new life stage of emerging adulthood at ages 18–29 years: implications for mental health*, „The Lancet Psychiatry" 2014, t. 1, nr 7, s. 569–576, http://dx.doi.org/10.1016/S2215-0366(14)00080-7.

Badanie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Miasto Szczecin w 2018 r., Pracownia Badań nad Bezpieczeństwem Wspólnot Samorządowych w Instytucie Politologii i Europeistyki Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2018, https://bip.um.szczecin.pl/files/392EF26DCA31442DADA99B42DD47A06D/Badanie_poczucia_bezpieczenstwa.pdf [dostęp: 15.11.2024].

Bee H., *Psychologia rozwoju człowieka*, tłum. A. Wojciechowski, Zysk i S-ka, Poznań 2004.

Bezpieczeństwo i poczucie bezpieczeństwa społeczności lokalnych: Białystok, Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Lublin, Szczecin. Raport z badań, red. P. Malendowicz, A. Pazderska, Wąbrzeskie Zakłady Graficzne, Bydgoszcz–Wąbrzeźno 2024.

Bezpieczeństwo publiczne w województwie kujawsko-pomorskim w 2018 r., Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, 4.04.2019, https://bydgoszcz.stat.gov.pl/dla-mediow/informacje-prasowe/bezpieczenstwo-publiczne-w-wojewodztwie-kujawsko-pomorskim-w-2018-r-,268,1.html [dostęp: 15.11.2024].

Bogacka E., Siniecka A., *Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców miasta. Przykład Poznania*, „Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna" 2016, nr 33, s. 57–71, https://doi.org/10.14746/rrpr.2016.33.04.

Gould R., *The phases of adult Life: a study in developmental psychology*, „The American Journal of Psychiatry" 1972, t. 129, nr 5, https://doi.org/10.1176/ajp.129.5.521.

Kędzierski M., *Poczucie bezpieczeństwa w parkach miejskich. Przykład badań jakościowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Krakowa*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Geographica" 2019, t. 13, s. 178–189.

Łabędź K., *Poczucie bezpieczeństwa we współczesnym społeczeństwie polskim*, „Facta Simonidis" 2018, t. 11, nr 1, s. 45–63, https://doi.org/10.56583/fs.116.

Malendowicz P., *Polityka bezpieczeństwa Polski w XXI wieku. Przegląd koncepcji programowych partii politycznych i ruchów społecznych w zakresie dziedzin bezpieczeństwa narodowego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2020.

Malina A., *Wczesna dorosłość w cyklu życia człowieka. Współczesne problemy z realizacją zadań rozwojowych młodych dorosłych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2014.

Mordwa S., *Przestępczość i poczucie bezpieczeństwa w przestrzeni miasta. Przykład Łodzi*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013.

Pazderska A., *Aktywność polityczna młodych dorosłych w internecie*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2024.

Pietrasiński Z., *Rozwój człowieka dorosłego*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1990.

Poczucie bezpieczeństwa publicznego i ocena pracy policji w percepcji mieszkańców Słupska, red. M. Stefański, Urząd Miejski w Słupsku, Słupsk 2013.

Poczucie bezpieczeństwa w najbliższej okolicy i w kraju, „Komunikat z Badań CBOS" 2020, nr 96.

Popławski Ł., *Teoretyczne aspekty bezpieczeństwa*, [w:] *Bezpieczeństwo Polski w XXI wieku. Wymiar wewnętrzny i międzynarodowy*, red. P. Malendowicz, Ł. Popławski, Z. Popławski, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica, Piła 2016, s. 8–21.

Siemaszko A., Ostaszewski P., Klimczak J., Włodarczyk-Madejska J., *Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Warszawy. Wyniki badania sondażowego*, Analizy Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2018.

Poczucie bezpieczeństwa młodych dorosłych w polskich miastach o liczbie mieszkańców od 250 tys. do 500 tys. – raport z badań

Streszczenie

Celem badań była weryfikacja poczucia bezpieczeństwa młodych dorosłych (w wieku od 18 do 34 lat) mieszkających w polskich miastach liczących od 250 tys. do 500 tys. mieszkańców. Hipoteza badawcza zakładała, że poczucie bezpieczeństwa wśród młodych dorosłych różni się istotnie w zależności od płci, wieku, poglądów politycznych, statusu ekonomicznego i miasta zamieszkania, przy czym kobiety, osoby młodsze, osoby o niższym statusie ekonomicznym i osoby mieszkające w miastach o wyższym wskaźniku przestępczości częściej odczuwają niższy poziom bezpieczeństwa. Hipoteza badawcza została potwierdzona.

Słowa kluczowe: młodzi dorośli, poczucie bezpieczeństwa, miasto, zagrożenia

Young adults' sense of security in Polish cities with populations ranging from 250,000 to 500,000 – research report

Abstract

The purpose of the study was to understand the sense of security of young adults (aged 18–34) living in Polish cities with a population of 250,000 to 500,000. The research hypothesis was that the sense of security among young adults varies significantly by gender, age, political views, economic status and city of residence, with women, younger people, those with lower economic status and those living in cities with higher crime rates more likely to feel lower levels of security. The research hypothesis was confirmed

Keywords: young adults, sense of security, city, threats